

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Obrony
Narodowej i Bezpieczeństwa
Wewnętrznego**

Warszawa, dnia 28 grudnia 2010 r.

**Pan
starszy brygadier Gustaw Mikołajczyk
Mazowiecki Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej**

KOB- 4101-04-02-6/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Szanowny Panie Komendancie

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Wewnętrznego, skontrolowała Mazowiecką Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej, w zakresie przygotowania jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego do prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 29 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Komendantowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego województwa mazowieckiego do prowadzenia działań ratowniczych na wysokości, stwierdzając jednak nieprawidłowości w zakresie niekompletnego wyposażenia w sprzęt specjalistyczny, niepełnego wyszkolenia strażaków oraz niezrealizowania planu działań kontrolnych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia:

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rozmieszczenie jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (KSRG) na obszarze województwa mazowieckiego oraz dokonywanie okresowych weryfikacji elementów systemu. W KSRG przewidziano odpowiednie siły i środki do prowadzenia działań ratowniczych na wysokości. Powołano również specjalistyczną grupę ratownictwa wysokościowego PSP, wykorzystującą techniki alpinistyczne, śmigłowce i inny sprzęt specjalistyczny. Pozostałe jednostki KSRG realizowały działania ratownicze na wysokości, posługując się technikami standardowymi.

NIK ocenia pozytywnie prowadzenie przez komendy powiatowe i miejskie PSP czynności kontrolno-rozpoznawczych stanu ochrony przeciwpożarowej. W wyniku tych czynności stwierdzono 1.058 nieprawidłowości, dotyczących w szczególności stanu dróg ewakuacyjnych i pożarowych oraz przeciwpożarowych instalacji wodnych. W okresie 2008-2010 (I półrocze) odnotowano 53.389 pożarów, podczas których prowadzono 3.963 działania na wysokości (7,4%) oraz 88.288 miejscowych zagrożeń², w tym 20.144 działań na wysokości (22,8%). Stwierdzono, że czynności ratownicze dokumentowane były zgodnie z wymogami wynikającymi z załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Należy podkreślić, że przeprowadzone w ostatnich latach przez komendy miejskie/powiatowe PSP kontrole wykazały, że w znacznej części osiedli mieszkaniowych nie zapewniono wymaganych dojazdów pożarowych do budynków w razie konieczności prowadzenia akcji ratowniczych. W wyniku samowolnych działań mieszkańców i administratorów powstawały przegrody budowlane na drogach ewakuacyjnych, co w przypadku zagrożenia może powodować trudności w sprawnej ewakuacji mieszkańców. W celu zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego, w tym m.in. właściwych warunków ewakuacji oraz dróg pożarowych, komendanci powiatowi/miejscy PSP wydali wobec właścicieli i zarządców budynków 412 decyzji administracyjnych oraz 2 decyzje zakazujące użytkowania obiektów. Ponadto skierowano 26 wystąpień do innych organów, w tym m.in. do powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego, wskazując na potrzebę wyegzekwowania nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo budynków, wynikających z prawa budowlanego.

² Zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody nie będące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków (z ustawy o ochronie przeciwpożarowej).

Biorąc pod uwagę powtarzający się charakter stwierdzonych nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na celowość podejmowania dalszych działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa pożarowego budynków, w tym dróg ewakuacyjnych i pożarowych (dojazdowych).

Z zaplanowanych w 2009 r. 11 kontroli problemowych dotyczących m.in. dysponowania oraz kierowania siłami i środkami przez podmioty KSRG oraz opracowywania i aktualizowania planów ratowniczych, przeprowadzono 8 kontroli, z których 4 zakończone zostały sformułowaniem wniosków pokontrolnych. Natomiast z planowanych w I półroczu 2010 r. czterech kontroli problemowych, zrealizowano tylko jedną. Ponadto stwierdzono przypadki opieszałego dokumentowania wyników kontroli przez pracowników Komendy Wojewódzkiej PSP, nawet przez okres 14 miesięcy, co powodowało dezaktualizację ustaleń. Przyczyną niezrealizowania planowanych kontroli była niewystarczająca liczba osób wykonujących czynności kontrolne. Funkcjonariusze zaangażowani byli bowiem w długotrwałe działania związane z powodzią.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo występujących braków, ocenia wyposażenie jednostek PSP w sprzęt i pojazdy wykorzystywany do prowadzenia działań ratowniczych na wysokości. Wyposażenie odbiegało od wielkości ustalonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji³ oraz w decyzji Nr 277/2008 Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP. Brakowało m.in.: 10 skokochronów umożliwiających skok z wysokości do 15 m (17% normatywu); 4 skokochronów umożliwiających skok z wysokości ponad 15 m (22,3%); 6 samochodów drabin mechanicznych (od SD-30 do SD-50), tj. 26,1%; 6 samochodów z podnośnikiem hydraulicznym (od SH-18 do SH-60 i wyżej), tj. 12,8%; 24 samochodów rozpoznawczo-ratowniczych (60%); jednego samochodu ratownictwa wysokościowego (z linkami ratowniczymi), tj. 33,3%; 42 ton środków pianotwórczych (20,2%) oraz śmigłowca ratowniczego. Stwierdzono również niespełnienie ustalonych przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego PSP norm wyposażenia indywidualnego ratowników wysokościowych Specjalistycznej Grupy Ratownictwa Wysokościowego „Warszawa 7”. Brakowało także hełmów umożliwiających łączność ze śmigłowcem, specjalnych

³ Stosownie do § 5 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 września 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, rodzaj, ilość i rozmieszczenie sprzętu i pojazdów ustala komendant wojewódzki i komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 93, poz. 1035).

jednoczęściowych kombinezonów ochronnych oraz środków technicznych do ratownictwa wysokościowego.

Kontrola wykazała ponadto przekroczenie maksymalnego (20-letniego) czasu eksploatacji⁴ 14 pojazdów specjalnych z drabiną mechaniczną i podnośnikami hydraulicznymi w 9 komendach miejskich/powiatowych PSP.

Przyczyną niedoborów w wyposażeniu jednostek PSP było planowanie niewystarczających środków na zakupy sprzętu. Niepełne wyposażenie w sprzęt pożarniczy i specjalistyczny oraz wysoki poziom zużycia tego sprzętu ograniczały zdolność PSP do prowadzenia czynności ratowniczych, w tym również na wysokości.

3. Potrzeby szkoleniowe w zakresie specjalistycznych kursów wstępnych z zakresu ratownictwa wysokościowego zostały zrealizowane w latach 2008-2010 (I półrocze) tylko w 32,9%. W 2009 r. 28 strażaków PSP nie odbyło szkolenia, gdyż nie spełniali wymogów kwalifikacyjnych. Niezrealizowane zostało również w tym okresie szkolenie 59,4% strażaków PSP (38 osób) w zakresie kursu podstawowego dotyczącego ratownictwa wysokościowego, ponieważ strażacy nie spełniali wymagań kwalifikacyjnych ustalonych przez Komendanta Głównego PSP, tj. ukończonego z wynikiem pozytywnym kursu wstępnego z zakresu ratownictwa wysokościowego oraz posiadania co najmniej kwalifikacji przewidzianych dla stanowisk podoficerskich. Świadczy to, w ocenie NIK o nierzetelnym planowaniu działalności szkoleniowej. W latach 2009-2010 (I półrocze) nie przeprowadzono szkoleń dla 386 strażaków PSP (100% zgłoszonych przez komendy PSP potrzeb) w zakresie obsługi podnośników samochodowych. W 2008 r. przeszkolono jedynie 38,1% strażaków (75 z 197) zgłoszonych przez komendy PSP. Niski stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie wynikał m.in. z braku środków finansowych na ten cel.

Podobnie tylko w 22,9% zrealizowane zostały potrzeby szkoleniowe strażaków OSP. Przyczyną niezrealizowania szkolenia podstawowego były ograniczenia budżetowe.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na znaczenie przeszkolenia strażaków ratowników dla skutecznego prowadzenia działań ratowniczych na wysokości.

Kontrola wykazała, że 1.487 strażaków (41% pełniących służbę), nie spełniało wymagań kwalifikacyjnych do zajmowania stanowisk służbowych, przewidzianych w regulaminach organizacyjnych jednostek⁵. W KW PSP wymagań kwalifikacyjnych nie

⁴ Zarządzenie nr 8 Komendanta Głównego PSP z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz. Urz. KGSP Nr 1, poz. 8).

⁵ Wymagania kwalifikacyjne strażaków określone zostały w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2009 r. w sprawie stanowisk służbowych w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 42, poz. 448).

spełniało 32% strażaków, w tym m.in. 4 kierowników sekcji, 9 starszych specjalistów oraz 11 starszych inspektorów. W związku z powyższym powszechną praktyką było zatrudnianie strażaków na stanowiskach niewystępujących w regulaminach organizacyjnych, lecz odpowiadających aktualnym kwalifikacjom posiadanym przez strażaków.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań zapewniających:

- uzupełnienie wyposażenia podległych jednostek w sprzęt i pojazdy ratowniczo-gaśnicze;
- zrealizowanie szkoleń podstawowych i specjalistycznych strażaków PSP oraz OSP;
- wykonywanie zadań kontrolnych;
- przestrzeganie regulaminów organizacyjnych jednostek w zakresie kształtowania zatrudnienia.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Komendanta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen, uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Panu Komendantowi przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Wewnętrznego NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

2 *porozumienie*

DYREKTOR
Departamentu Obrony Narodowej
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Włodzisław Zegadło